

آموزش‌های علمی-کاربردی در فرانسه

TET: France

کشور جمهوری خواه فرانسه با سیاست آموزشی بر پایه یادگیری مادام‌العمر، فرصتی برابر برای آموزش از راه آموزش فنی و تربیت حرفه‌ای، برای همه افراد جامعه در هر سنی فراهم کرده است. آموزش‌های علمی-کاربردی در فرانسه با هدف کمک به جوانان و بزرگسالان برای کسب صلاحیت‌های لازم جهت اشتغال در بخش‌های خصوصی و دولتی عرضه می‌شود و ارتقاء شهروندی و توانمندسازی آنها برای مشارکت فعالانه در زندگی اجتماعی در نظر گرفته شده است.

آموزش‌های علمی-کاربردی به‌ویژه در شرایط کنونی که رقابت اقتصادی، جهانی شدن و پیشرفت‌های فناورانه در همه کشورهای جهان شتاب زیادی گرفته، به یکی از موضوعات کلیدی سیاسی در بیشتر کشورهای دنیا به‌ویژه کشورهای صنعتی تبدیل شده است. زیرا این نوع آموزش‌ها با عرضه دانش و مهارت کاربردی و مفید، افراد را برای اشتغال در مشاغل گوناگون فنی، تکنیکی، تجاری، بازرگانی و به‌ویژه کارآفرینی در حوزه‌های گوناگون آماده می‌کنند (Ukachi and Ejiko, ۲۰۱۸).

فرانسه کشوری است که بر اساس سنت‌های اجتماعی، متمرکز و جمهوری خواه اداره می‌شود و با تقویت ساختار نظام آموزشی به تقویت هویت فرهنگی شهروندان خود می‌پردازد. بنابراین توجه به ساختار نظام آموزشی، به منزله مسئولیت خطیر دولت تلقی شده و دولت مرکزی با اجرای سیاست‌های آموزشی و برنامه‌های ملی آموزشی، به تقویت پایه‌های قدرت ملی خود اقدام می‌کند (CEDEFOP, ۲۰۲۰). در فرانسه، مردم در طول زندگی می‌توانند به منزله بخشی از فرایند یادگیری مادام‌العمر به نظام آموزشی دسترسی داشته باشند. یادگیری مادام‌العمر به همه فرصتی برای آموزش می‌دهد، این آموزش می‌تواند در مدرسه و دانشگاه، برای خردسالان و دانش‌آموزان، از راه آموزش فنی و تربیت حرفه‌ای و آموزش برای همه افراد شاغل، در هر سنی باشد (Régis Roussel, ۲۰۱۲).

در نظام آموزش فرانسه، با توجه به تأکید بر مشاوره

آموزشی و شغلی برای آن دسته از دانش‌آموزانی که امکان ادامه تحصیل در شاخه اصلی تحصیلات عمومی را ندارند، آموزش‌های حرفه‌ای علمی-کاربردی با طیف گسترده‌ای از مهارت‌های آموزشی و شغلی فراهم شده است (Valerie H. Dundas-Grant, ۱۹۸۷). در فرانسه آموزش فنی و تربیت حرفه‌ای که در سطوح عالی از سوی پلی‌تکنیک‌ها و در قالب آموزش‌های حرفه‌ای علمی-کاربردی عرضه می‌شود، از دو عنصر نسبتاً مستقل تشکیل شده است: آموزش حرفه‌ای مقدماتی، که مربوط به جوانان در آموزش تمام وقت و دوره‌های کارآموزی است؛ و آموزش مداوم حرفه‌ای، که مربوط به جوانانی است که یا ترک تحصیل کرده‌اند، یا تحصیلات خود را به پایان رسانده‌اند و این آموزش‌ها برای عرضه آموزش حرفه‌ای به بزرگسالان و نیروهای شاغل در بازار کار است. همچنین در فرانسه، آموزش برای تمام سنین گسترش یافته است و فرصت‌هایی را برای آموزش مهارتی حرفه‌ای و بدیل، در مدرسه یا با قراردادی شغلی در محیط‌های کار فراهم می‌کند (Régis Roussel, ۲۰۱۲).

خاستگاه، اصول و اهداف کلی آموزش و آموزش‌های علمی-کاربردی

در هر اقتصادی، توسعه از طریق کاربرد دانش نظری آغاز می‌شود و زمانی بهترین نتیجه را در بر خواهد داشت که دانش پایه با مهارت‌های کاربردی ترکیب شده باشد. در گذشته مهارت‌های شغلی، در حین کار آموخته می‌شد، اما با توسعه ابزار و روش‌ها و پیچیدگی مهارت‌ها در فرایند صنعتی شدن جوامع، روش قدیمی استاد-شاگردی کارآیی خود را از دست داد و بنابراین موضوع آموزش‌های حرفه‌ای و مهارتی مطرح شد. با تخصصی شدن مشاغل و درهم‌تنیدگی دانش و فن، به نظر می‌رسد که اساساً تسلط بر شغل و انجام بهینه آن، بدون آگاهی از مبانی علمی آن حرفه ممکن نیست، بنابراین موضوع آموزش‌های علمی-کاربردی که در کشورهای اروپایی در قالب آموزش فنی و تربیت حرفه‌ای در سطوح آموزش عالی و آموزش مداوم عرضه می‌شود، نیز جای خود را در ادبیات نظام‌های آموزشی باز کرده است (بینقی و سعیدی رضوانی، ۱۳۸۳). در فرانسه آموزش حرفه‌ای در سطح متوسطه و عالی که از سوی

پلی تکنیک‌ها عرضه می‌شود، معادل آموزش علمی-کاربردی است.

آموزش و آموزش فنی و تربیت حرفه‌ای (آموزش مهارتی و حرفه‌ای) که در کشورهای اروپایی همتای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای متوسطه و عالی و همچنین آموزش عالی علمی-کاربردی است، به معنی آموزش، مهارت‌آموزی و توسعه مهارت‌های حرفه‌ای مربوط به طیف گسترده‌ای از زمینه‌های شغلی، تولیدی، خدماتی و زیستی است (UNESCO, 2015-B).

در فرانسه آموزش مهارتی و مهارت‌آموزی فنی، فناورانه و حرفه‌ای و علمی-کاربردی، شامل فرایند آموزشی یا مهارت‌آموزی است که در آن افزون بر آموزش عمومی، مطالعه فناوری‌ها و علوم مرتبط با آن؛ کسب مهارت‌های عملی مربوط به شغل در بخش‌های گوناگون زندگی اقتصادی و اجتماعی نیز عرضه می‌شود. این آموزش‌ها از جمله دوره‌های آموزش رسمی (برنامه‌های سازمان‌یافته به منزله بخشی از نظام مدرسه) و آموزش‌های غیررسمی (کلاس‌های سازمان‌یافته خارج از نظام مدرسه) است (TESDA, 2010).

فرانسه و نظام آموزش آن

فرانسه ۴۹ میلیون و ۴۰۰ هزار نفر جمعیت دارد. این کشور در غرب قاره اروپا، در کنار دریاهای مدیترانه (در جنوب)، مانش (در شمال) و خلیج بیسکای و اقیانوس اطلس در غرب در نیمکره شمالی و غرب قاره اروپا و با وسعت ۵۴۹۰۰۰ کیلومتر مربع قرار دارد. جمعیت این کشور در سال ۲۰۲۰ میلادی ۶۷ میلیون نفر بوده است (CEDEFOP, 2020). حکومت این کشور جمهوری است. تولید ناخالص ملی این کشور از صنایع و ساختمان، کشاورزی و ماهی‌گیری و از محل تجارت و خدمات به دست می‌آید. بیشترین افراد شاغل در فرانسه در بخش خدمات (۷۶/۴٪) و سپس در بخش‌های صنعت (۲۰/۳٪) و کشاورزی (۳/۳٪) مشغول به کار هستند (CEDEFOP, 2008).

تولید ناخالص ملی در سال ۲۰۰۷ در فرانسه برابر ۱/۴

بوده است (CEDEFOP, 2008) و هزینه‌های آموزشی و پرورشی ۵/۸٪ تولید ناخالص ملی کشور را دربر می‌گیرد. نرخ سالانه رشد تولید ناخالص ملی نیز ۳/۱٪ است. تعداد ۱۵ میلیون دانش‌آموز (حدود یک چهارم جمعیت کشور) در نظام آموزشی و تنها در حدود ۲ میلیون دانشجو در مراکز آموزش عالی کشور مشغول به تحصیل هستند (دفتر اطلاع رسانی و سنجش افکار، ۱۳۸۱). طبق آمار سال ۲۰۱۳ میلادی تعداد ۲,۳۰۳,۳۵۳ نفر در آموزش حرفه‌ای متوسطه عالی در فرانسه ثبت نام کرده بودند (Daniela Ulicna, & et al. 2016). نظام آموزشی فرانسه نیز به صورت یکپارچه و متمرکز اداره می‌شود، مسئولیت تأمین حقوق معلمان، نظارت آموزشی و هزینه‌های آموزشی کشور بر عهده دولت است و بیشتر دانش‌آموزان در مدارس دولتی تحصیل می‌کنند (عصاره، ۱۳۹۴).

ساختار آموزش مهارتی، حرفه‌ای و علمی-کاربردی در نظام آموزشی فرانسه

نظام آموزشی فرانسه با وجود تغییرات تدریجی، یکپارچه است. از جمله این تغییرات می‌توان به تفکیک مقاطع آموزش ابتدایی و متوسطه از یکدیگر اشاره کرد. سن حضور دانش‌آموزان در مدارس مقطع آموزش پایه بین رده‌های سنی ۶ تا ۱۶ سال تعیین شده است. در ۳ سال اول آموزش رسمی، آموزش پایه در حوزه مهارت‌های پایه (ابتدایی) عرضه شده و در دو سال باقی‌مانده دانش‌آموزان، آموزش‌های لازم را فراگرفته و مدارس ابتدایی را پشت سر می‌گذارند. مقطع آموزش متوسطه نیز خود به دو مرحله متوالی با نام سیکل یا دوره تقسیم می‌شود. تقریباً تمامی کودکان رده‌های سنی ۱۱ تا ۱۵ سال در کالج‌ها حضور یافته و پس از گذراندن دوره آموزش متوسطه، دانش‌آموزان به کالج‌های عمومی، فنی و یا فنی حرفه‌ای راه می‌یابند؛ که آنها را برای آزمون‌های مکاتبه‌ای کارشناسی یا مهندسی آماده می‌کند. در این مقطع دانش‌آموزان رده سنی ۱۸ سال نام‌نویسی می‌کنند. در حال حاضر سال آخر کالج، نقطه آغازین آموزش‌های دانشگاهی است که طی آن دانش‌آموزان درباره برخی از

فناورانه، آموزش مقدماتی فنی-حرفه‌ای و دوره‌های کارآموزی را گذرانده‌اند اعطا می‌شود (Valerie H. Dundas- Grant, ۱۹۸۷). در این مدخل نخست، ساختار نظام آموزشی در فرانسه و سپس آموزش‌های علمی-کاربردی و مهارتی فنی و حرفه‌ای توصیف می‌شوند.

• آموزش پیش‌دبستانی

حضور در دوره‌های آموزش پیش‌دبستانی در فرانسه برای آموزش کودکان ۳ تا ۵ سال در نظر گرفته شده است. هدف نهایی وزارت آموزش و پرورش، از عرضه دوره‌های آموزش پیش‌دبستانی، ارتقاء توانمندی‌های کودکان، در راستای شکل‌دهی به شخصیت اجتماعی آنان است. در همه مدت‌زمان ۲۶ ساعت آموزش در هفته، آموزش زبان امتیاز ویژه‌ای دارد و تسلط شفاهی، آشنایی با نوشتار، تقویت قدرت احساس، تخیل و قدرت خلاقیت دانش‌آموزان با پرداختن به آموزش هنری گسترش می‌یابد. از آنجایی که فرانسه تجربه فراوانی در عرضه آموزش پیش‌دبستانی به کودکان دارد، از این رو بیش از ۹۹ درصد کودکان رده سنی ۳ سال در این مدارس حضور می‌یابند (دفتر اطلاع‌رسانی و سنجش افکار، ۱۳۸۱ و Eurybase, ۲۰۰۹).

• آموزش ابتدایی

آموزش ابتدایی در کشور فرانسه براساس قانون Guizot (مصوب سال ۱۸۳۳ م) پایه‌گذاری شد. دوره‌های آموزش ابتدایی طی دو دوره به شرح زیر برگزار می‌شود: الف) دوره یادگیری پایه که از سال آخر مقطع آموزش پیش‌دبستانی آغاز و تا دو سال اولیه آموزش ابتدایی ادامه دارد.

ب) دوره عمیق‌سازی آموزشی که در طول سه سال آخر مقطع ابتدایی عرضه و به کالج منتهی می‌شود. گذراندن دوره‌های آموزش ابتدایی برای تمامی کودکان فرانسوی رده سنی ۶ سال اجباری و رایگان است. مدت آموزش به‌طور میانگین ۵ تا ۱۱ سال طول می‌کشد (دفتر اطلاع‌رسانی و سنجش افکار، ۱۳۸۱ و Eurybase, ۲۰۰۹).

موضوعات مورد علاقه خود به مطالعه پرداخته و به تعیین رشته تحصیلی می‌پردازند.

همگام با نظام آموزشی عادی کشور، کلاس‌های تخصصی تطبیق‌یافته در نظر گرفته شده است که نقطه مشترک و اتکای آنها مدارس ابتدایی و متوسطه است. برخی از برنامه‌های آموزشی از جمله برنامه آموزشی (CLIS) نیز به‌منزله پلی در جهت بازگرداندن دانش‌آموزان به نظام آموزشی و برنامه آموزشی (SEGPA) برای عرضه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای عمومی به کودکان و نوجوانانی است که بنا به دلایل روان‌شناختی، عاطفی یا رفتاری با مشکلاتی در حوزه آموزش مواجه هستند. همچنین برنامه‌های آموزشی مشابه برنامه‌های فوق برنامه، در مدارس خاص در نظر گرفته شده است، که از آن جمله می‌توان به مدارس وابسته به پشتیبانی و نظارت وزارت بهداشت اشاره کرد. هدف عرضه برنامه‌های آموزشی فوق برنامه، ارتقاء توانایی‌های بالقوه دانش‌آموزان است. مدارس با نظارت وزارت آموزش ملی ممکن است، عمومی یا خصوصی باشند (Eurybase, ۲۰۰۹).

در نظام آموزشی فرانسه با توجه به تأکید بر مشاوره آموزشی و شغلی برای دانش‌آموزان محروم یا بازمانده از تحصیل، آموزش‌های مهارتی، فناورانه و حرفه‌ای، مانند آموزش علمی-کاربردی با طیفی گسترده از مهارت‌های آموزشی و شغلی فراهم شده است. این آموزش‌ها شامل دوره‌های کارآموزی است که با قرارداد اشتغال به کار با کارفرما عملی می‌شود. به‌طور کلی طول دوره آموزش حرفه‌ای (کارآموزی) دو سال کاری است که می‌توان آن را به یک تا سه سال تغییر داد. با افزایش مدت زمان کارآموزی، دو نوع گواهینامه مهارت حرفه‌ای (CAP) و دیپلم تحصیلات حرفه‌ای (BEP) به فارغ‌التحصیلان داده می‌شود. به‌طور کلی در آموزش فنی و حرفه‌ای فرانسه؛ گواهینامه صلاحیت فنی و حرفه‌ای (CAP)، آموزش فنی و حرفه‌ای (BEP)، دیپلم متوسطه فنی و حرفه‌ای و مدرک دوره‌های کارشناسی فنی و حرفه‌ای به شاغلین، کارگران، کارمندان، دانشجویان و فارغ‌التحصیلانی که آموزش حرفه‌ای و

• آموزش متوسطه

آموزش متوسطه در فرانسه، برآیند حرکتی طولانی است که ریشه‌های آن به اتخاذ سیاست آموزش همگانی در کشور باز می‌شود. در مجموع، در طول یک قرن، به تدریج در قالب طرح‌های گوناگون، آموزش متوسطه با پیروی از سیاست‌های برابری فرصت (رعایت تنوع و عدالت) و مشاوره تحصیلی و شغلی به صورت رایگان و اجباری به همه دانش‌آموزان با رده‌های سنی ۱۲ تا ۱۶ سال عرضه شده است. در پایان دوره آموزش پایه (اجباری) و پس از موفقیت در آزمون سیکل اول متوسطه دیپلم ملی گواهینامه مهارت حرفه‌ای و یا گواهینامه کارآموزی عمومی به فارغ التحصیلان اعطا می‌شود. مقطع آموزش متوسطه به دو بخش قابل تقسیم است که عبارت‌اند از:

الف) سیکل اول آموزش متوسطه (کالج)

بر اساس قانون Haby، از سال ۱۹۷۵م، تنوع آموزشی در سیکل اول آموزش متوسطه لغو شده و کالج‌ها اقدام به نام‌نویسی از دانش‌آموزان سال آخر ابتدایی در قالب آموزش رایگان و اجباری (تا ۱۶ سال) کردند. براساس حیطة اختیارات قانونی، کالج‌های فوق ملزم به اجرای مأموریت دوگانه، از جمله عرضه فرهنگ پایه به همه جوانان فرانسوی و فراهم‌سازی خدمات مشاوره تحصیلی و شغلی برای آنان شدند (Eurybase, ۲۰۰۹). طول دوره تحصیل در کالج چهار سال است. امکان دستیابی به تحصیلات عمومی پایه در دوره چهارساله آموزش برای همه دانش‌آموزان ۱۲ تا ۱۶ سال فراهم است. گواهینامه پایان تحصیلات پایه (کالج)، معادل سطح علمی (V) ارزیابی شده و از نظر قانون کار، حداقل سطح علمی لازم برای استخدام افراد به‌شمار می‌آید (Ministère éducation nationale, ۲۰۱۰).

ب) سیکل دوم آموزش متوسطه (لیسه)

با توجه به ضرورت افزایش سطح کارآموزی و آموزش جوانان، تلاش‌هایی برای هماهنگی میان اهداف اقتصادی (بهبود کیفیت و رقابت‌پذیری) با اهداف اجتماعی (شکوفایی فرهنگ و توانایی فردی شهروندان فرانسوی) صورت گرفته

است. نتیجه چنین تلاش‌هایی، تعیین اهداف کمی برای سیکل دوم آموزش متوسطه (لیسه) بوده است. برخلاف افزایش شمار چشمگیر دانش‌آموزان مقطع دوم آموزش متوسطه، عملکرد این دوره از دیدگاه برابری فرصت تحصیلی، مورد انتقاد قرار گرفته است؛ زیرا دوره آموزشی فوق، کاهش دهنده نابرابری‌های اجتماعی نبوده است. افزون بر این، برخی از صاحب‌نظران منتقد دایرةالمعارفی بودن برنامه‌های درسی (پیچیدگی محتوای دروس) در سیکل دوم آموزش متوسطه بوده‌اند.

طول دوره تحصیل در لیسه، سه سال کامل به شرح زیر است:

۱) **سال اول:** از سال اول مقطع آموزش تکمیلی متوسطه (لیسه) به‌عنوان کلاس تعیین‌کننده یاد می‌شود، چرا که تحصیلات مقاطع بالاتر طی این سال برحسب عملکرد دانش‌آموزان مشخص می‌شود. با توجه به ناهمسانی سطح ورودی دانش‌آموزان، ۳ ماه اول آموزش به مرور و استحکام‌بخشی به آموخته‌ها و روش کار (یادداشت برداری، سازمان‌دهی کاری، فراهم کردن مقدمات پژوهش‌های کتابخانه‌ای و...) اختصاص دارد.

۲) **سال دوم:** طی سال دوم لیسه، دانش‌آموزان براساس عملکرد تحصیلی خود، طی سال نخست لیسه، به یکی از ۳ شاخه دیپلم متوسطه عمومی، دیپلم فناوری و یا دیپلم حرفه‌ای هدایت می‌شوند.

۳) **سال سوم (سال پایانی لیسه):** پس از موفقیت دانش‌آموزان در آزمون زبان فرانسه، که در پایان سال دوم مقطع لیسه برگزار می‌شود، دانش‌آموزان بر اساس شاخه انتخابی و نوع دیپلم به گذراندن سایر دروس طی سال سوم لیسه اقدام و سرانجام در آزمون پایانی شرکت می‌کنند (Eurybase, ۲۰۰۹).

• آموزش حرفه‌ای و فناورانه

در نظام آموزش فرانسه، با توجه به تأکید بر مشاوره آموزشی و شغلی برای آن دسته از دانش‌آموزانی که امکان ادامه تحصیل در شاخه اصلی تحصیلات عمومی را ندارند، آموزش‌های حرفه‌ای شغلی با طیف گسترده‌ای از

آموزش‌های علمی-کاربردی در فرانسه

می‌شود. نخستین دوره که دانش نظری است، دو سال طول می‌کشد و به کسب مدرک BEUG معادل با دیپلم آموزش عالی انگلستان است. دومین دوره آموزشی نیز دوره دو ساله است که در پایان نخستین سال آموزش، مدرک کارشناسی و در پایان دومین سال آموزش، مدرک کارشناسی ارشد عرضه می‌شود. سومین دوره نیز، به دانشجویان منتخب کارشناسی ارشد اختصاص یافته و به کسب مدارک عالی (راه‌گشای آموزش مقطع دکتری) منتهی می‌شود (NUFFIC، ۲۰۱۱).

ساختار آموزش عالی مهارتی فنی و حرفه‌ای (علمی-کاربردی)

آموزش عالی در فرانسه، مجموعه دانشگاه‌ها، انستیتوهای تخصصی و مدارس عالی را دربر می‌گیرد. آموزش دانشگاهی در فرانسه طی مراحل متوالی زیر به علاقه‌مندان عرضه می‌شود:

- **مرحله نخست آموزشی (آموزش ۲ ساله):** دوره آموزش عمومی و جهت‌یابی است. گواهینامه عمومی تحصیلات دانشگاهی (DEUG) گزینش‌های بسیار زیادی را دربر می‌گیرد.

- **مرحله دوم آموزشی (آموزش ۱ تا ۲ ساله):** دوره نهادینه‌سازی و آموزش تخصصی است که آموزش‌های عمومی و نهایی فنی و حرفه‌ای را به‌منزله پیش‌فرض عرضه می‌کند. مدرک اعطایی، کارشناسی یا کارشناسی ارشد است و مستلزم گذراندن آزمون کنکور عمومی است.

- **مرحله سوم آموزشی (آموزش ۱ تا ۵ ساله):** که دوره عالی تخصصی و آموزشی-پژوهشی است.

- **مرحله چهارم آموزشی (آموزش ۲-۱ ساله):** که بر جهت‌گیری پژوهشی برای کسب سطح عالی مطالعات (DEA) یا گذراندن دوره آموزش عالی تخصصی (DESS) منتهی می‌شود.

- **مرحله پنجم آموزشی (آموزش دانشگاهی و پژوهشی مدرک دکتری).** آن دسته از شهروندان فرانسوی که

مهارت‌های آموزشی و شغلی برنامه‌ریزی شده است. بر اساس انعقاد قرارداد اشتغال به کار و مشخص شدن حقوق و وظایف کارآموز (در رده‌های سنی ۱۶ تا ۲۵ سال) با کارفرما، صدور مجوز حضور کارآموز در کلاس درس طی ساعات آموزشی از سوی کارفرما الزامی است. بدین ترتیب، برخورداری از حقوق آموزشی، تعطیلات، بیمه اجتماعی و حقوق و مزایای کاری ویژه کارآموزان در قانون کار کشور فرانسه پیش‌بینی شده است. در طول دو ماه نخستین قرارداد اشتغال به کار، هر یک از طرفین قرارداد، حق فسخ بدون اخطار آن را دارند. طول دوره آموزش حرفه‌ای (کارآموزی) دو سال کاری است که می‌توان آن را به یک تا سه سال تغییر داد. با افزایش مدت زمان کارآموزی، دو نوع گواهینامه مهارت حرفه‌ای و دیپلم تحصیلات حرفه‌ای به فارغ‌التحصیلان اعطا می‌شود. برنامه آموزشی بر اساس گواهینامه مورد نظر، بر آموزش عملی دو هفته‌ای در کارخانه یا کارگاه و آموزش دو هفته‌ای در کلاس درس تأکید دارد (دفتر اطلاع‌رسانی و سنجش افکار، ۱۳۸۱).

نظام آموزش عالی در فرانسه

در فرانسه دو نوع نظام آموزش عالی وجود دارد: آموزش دانشگاهی و آموزش در مؤسسات تخصصی دولتی و خصوصی. رشته‌های گوناگونی در دانشگاه‌های این کشور عرضه می‌شود، که هر یک در واحدهای آموزشی و تحقیقاتی جداگانه‌ای با اهداف عمومی خاصی بر رشته‌های آموزشی متمرکز شده‌اند. شورای نظارت دانشگاه‌ها در دانشگاه‌های فرانسه، بر مؤسسات، کالج‌ها، دپارتمان‌ها و کتابخانه‌ها نظارت دارند.

بر پایه سیاست‌های جدید آموزشی، دانشجویان در نخستین نیم‌سال تحصیلی، برنامه‌های آموزشی عمومی‌تری دارند که آنها را برای ورود به یکی از هشت رده فراگیر و اصلی آماده می‌کند و این درحالی است که در حال حاضر دانشجویان، در آغاز ورود به دانشگاه، گزینش تخصصی علمی می‌شوند. در فرانسه، آموزش عالی، همانند مقاطع آموزش ابتدایی و متوسطه، به‌صورت دوره‌ای سازماندهی

کرد. همچنین اصلاحات بیشتری از سال ۲۰۰۹ م در این نوع آموزش‌ها ایجاد شده است (CEDEFOP, ۲۰۰۸). به‌طورکلی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در فرانسه به دو صورت ابتدایی و پیوسته عرضه می‌شود. آموزش فنی و حرفه‌ای ابتدایی پس از آموزش‌های عمومی عرضه می‌شود و هدف آن آماده کردن جوانان برای اشتغال با کیفیت و پایدار و حرکت از کارگران ماهر به سمت مهندسان توانمند است. این آموزش‌ها در سطح مدارس و دانشگاه‌ها عرضه می‌شود. آموزش فنی و حرفه‌ای پیوسته برای تمام بزرگسالان فعال، شاغلین، افراد جویای کار، کارکنان مشاغل آزاد و کارآفرینان طراحی می‌شود، که هدف آن کسب زندگی با کیفیت استاندارد برای این افراد است (Ministère éducation nationale, ۲۰۱۰).

آموزش و مهارت‌آموزی فنی و حرفه‌ای در فرانسه با هدف کمک به جوانان و بزرگسالان برای کسب صلاحیت‌های لازم برای اشتغال در بخش‌های خصوصی و دولتی عرضه می‌شود. این آموزش که در فرانسه به منزله آموزش و مهارت‌آموزی فنی و حرفه‌ای (EFTP) شناخته می‌شود که برای ارتقاء شهروندی و توانمندسازی آنها برای مشارکت فعالانه در زندگی اجتماعی در نظر گرفته شده است. آموزش فنی و حرفه‌ای با راهبردهای آموزش مادام‌العمر پشتیبانی می‌شود که در آن توسعه برنامه‌های کارآموزی، آموزش مهارت حرفه‌ای و یادگیری تجربه محور برپایه آموزش‌های غیررسمی در کنار سایر جنبه‌های آموزشی دیده می‌شود. نظام آموزش و مهارت‌آموزی رسمی فنی و حرفه‌ای در فرانسه به دو صورت رسمی و غیررسمی به شرح زیر عرضه می‌شود:

نظام آموزش و مهارت‌آموزی رسمی فنی و حرفه‌ای

پس از اتمام شش سال آموزش ابتدایی اجباری، و چهار سال آموزش متوسطه اول، دانش‌آموزان می‌توانند از بین سه شاخه آموزشی گوناگون یکی را انتخاب کنند: شاخه عمومی، فناوریانه و حرفه‌ای (UNESCO, ۲۰۱۵- A).

شاخه عمومی: سه ساله است و در دبیرستان‌ها اجرا می‌شود.
شاخه فناوریانه: سه ساله است.

محورهای آموزشی اول و دوم متوسطه را با موفقیت بگذرانند، حق ورود به مراکز آموزش عالی را دارند. آموزش دانشگاهی در مراکز آموزش عالی فرانسه سه سیکل مجزا دارد و مجموع دوره‌های آموزشی طی سیکل اول و دوم چهار ساله است (NUFFIC, ۲۰۱۱).

آموزش فنی و تربیت حرفه‌ای (TVET) در سطح آموزش عالی در فرانسه در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد سه‌ساله و عمدتاً از سوی دانشگاه‌های تخصصی TVET مانند مؤسسه دانشگاهی فناوری عرضه می‌شود (UNESCO, ۲۰۱۵ -A). براساس آمار ملی در زمینه نام‌نویسی در برنامه‌های آموزش عالی به‌ویژه در آموزش‌های عالی حرفه‌ای و شغلی در مقایسه با سایر کشورهای اروپایی نشان‌دهنده رشد چشمگیر این تعداد در فرانسه است. فرانسه از کشورهایی است که آموزش مهارتی حرفه‌ای و کاربردی (علمی-کاربردی) در آن در قالب یا خارج از نظام آموزش عالی عرضه می‌شود، به طوری که در آن دوره‌های آموزشی دو ساله مدرک عالی فنی، دوره آموزشی سه‌ساله مدرک لیسانس حرفه‌ای و دوره آموزشی سه‌ساله مدرک دیپلم دانشگاهی فناوریانه اعطا می‌شود. دوره عالی حرفه‌ای (BTS) عمدتاً کوتاه‌تر از سایر دوره‌های عالی حرفه‌ای است که بر مهارت‌های تخصصی شغلی متمرکز است و فرد را برای ورود به بازار کار آماده می‌کند، گرچه در این برنامه‌ها موضوعات نظری نیز تدریس می‌شود و فارغ‌التحصیلان این دوره امکان ادامه تحصیل دارند (Daniela Ulicna, & et al. ۲۰۱۶).

مهارت‌آموزی و آموزش فنی، فناوریانه و حرفه‌ای در فرانسه

آموزش‌های فنی و حرفه‌ای موضوع قابل توجهی در فرانسه در عصر حاضر بوده است، به طوری که از سال ۲۰۰۰ میلادی اصلاحات اساسی در آن ایجاد شده است. ازجمله این اصلاحات می‌توان به عرضه گواهینامه‌های ویژه دوره‌های فنی حرفه‌ای از سال ۲۰۰۲ م و انتقال همه مسئولیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به مناطق از سال ۲۰۰۴ م اشاره

آموزش‌های علمی-کاربردی در فرانسه

دوره آموزش حرفه‌ای (کارآموزی)، دو تا سه سال است. با افزایش زمان کارآموزی، دو نوع گواهینامه؛ مهارت حرفه‌ای و دیپلم تحصیلات حرفه‌ای به فارغ‌التحصیلان اعطاء می‌شود. برنامه آموزشی شامل آموزش عملی دوهفته‌ای در کارخانه یا کارگاه و آموزش دوهفته‌ای در کلاس درس است. به‌طورکلی ۲/۳ برنامه‌های درسی کلاس، به آموزش دروس عمومی و نظری مانند (زبان فرانسه، تکنولوژی و ریاضیات) و ۱/۳ به آموزش علوم فنی اختصاص دارد. کارآموزان پیش از آغاز سال تحصیلی ملزم به یافتن کارگاه، کارخانه و یا محل دلخواه برای کارآموزی هستند.

در این زمینه، اتاق بازرگانی و صنایع و اتاق کشاورزی و مشاغل، ملزم به یاری داوطلبین برای یافتن محل کارآموزی مورد نظر هستند. افزون بر این، مراکز اطلاع‌رسانی و مشاوره (CIO) و مراکز آموزش کارآموزان (CFA) خدمات مشاوره‌ای به دانش‌آموزان و کارآموزان عرضه می‌کنند. آموزش‌های فنی بنابر تخصص‌های انتخاب شده ازسوی کارآموزان، آموزشی متفاوت است و آموزش‌های تخصصی را به‌طور مستقیم با حرفه عملی مرتبط می‌کند. محتوای برنامه‌های درسی نظری و عملی آموزش‌های فنی، از برنامه‌های درسی کالج‌ها مشکل‌تر است و بسته به تخصص، ۳۳ تا ۳۶ ساعت است. این درحالی است که توزیع ساعت‌های درسی برنامه‌های آموزشی فنی با کالج‌ها متفاوت بوده و تکالیف درسی کمتری بر عهده دانش‌آموزان گذاشته می‌شود (Valerie H. Dundas-Grant, ۱۹۸۷).

آموزش مقدماتی فنی و حرفه‌ای

وزیر آموزش و پرورش فرانسه مسئول تدارک و ارائه آموزش فنی و حرفه‌ای مقدماتی به دانش‌آموزان و دانشجویان است. بر اساس قانون پنج ساله مصوب ۲۰ دسامبر ۱۹۹۳، وزیر کار، اشتغال و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، سرویس ملی آموزش و پرورش، مسئولیت اصلی آموزش فنی و حرفه‌ای جوانان را برعهده دارد. براساس تبصره ۵۴ این قانون، همه جوانان فرانسوی باید پیش از خروج از نظام آموزش و پرورش، صرف‌نظر از سطح تحصیلات خود به گذراندن آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اقدام کنند. قانون فوق،

شاخه حرفه‌ای: این دوره با توجه به نوع صلاحیت موردنظر سه تا چهار سال است (Ibid).

دوره‌های کارآموزی

دوره‌های کارآموزی، آموزش‌های شغلی هستند که در یک شرکت یا در قالب دوره‌های دانشگاهی در مرکز آموزش کارآموزی عرضه می‌شود. با کارآموزان قراردادهای کاری منعقد شده و آنها حین اجرای دوره کارآموزی حقوق دریافت می‌کنند. کارآموزان باید بین ۱۶ تا ۲۵ سال سن داشته باشند و بین ۶۰ تا ۷۵ درصد از وقت خود را در محل کار سپری کنند (UNESCO, ۲۰۱۵-B).

آموزش و مهارت‌آموزی فنی و حرفه‌ای در سطح عالی

آموزش و مهارت‌آموزی فنی و حرفه‌ای در مقاطع کارشناسی ارشد و عالی نیز اجرا می‌شود. این آموزش‌ها اغلب در دانشگاه‌های خاص فنی و حرفه‌ای (برای مثال در مؤسسات دانشگاهی فناوری) عرضه می‌شود (UNESCO, ۲۰۱۵-A).

نظام‌های غیر رسمی و بدون رسمیت آموزش و مهارت‌آموزی فنی و حرفه‌ای

آموزش‌های حرفه‌ای مداوم برای بزرگسالان و جوانانی کارساز است که در نظام آموزشی نیستند، اما علاقه‌مند به بازگشت به آموزش حرفه‌ای، فرهنگی یا عمومی هستند. برنامه‌های آموزش حرفه‌ای مداوم در یکی از دو دسته قرار می‌گیرند: آموزش برای افراد متقاضی کار و آموزش برای افراد شاغل (کارمندان بخش‌های خصوصی و دولتی و خوداشتغالی) (UNESCO, ۲۰۱۵-A).

آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در فرانسه به اشکال زیر عرضه می‌شود:

آموزش حرفه‌ای و فناورانه

آموزش‌های حرفه‌ای در نظام آموزشی فرانسه مهارت‌های آموزشی و شغلی بسیار زیادی را به دانش‌آموزان محروم یا بازمانده از تحصیل عرضه می‌کند (عصاره، ۱۳۹۴). طول

آموزشی به رسمیت شناخته شد. گفتنی است استقلال مذکور درباره ساختار و سازمان کلی مؤسسات نیز صدق می‌کند و به واسطه برنامه‌های کلی آموزشی و بر مبنای اسلوب‌هایی که در چارچوب قوانین ۱۰ جولای ۱۹۸۹م ۱۷می ۱۹۹۰ به تصویب رسید، عملی شده است (Eurybase, ۲۰۰۹).

صلاحیت‌ها و مدارک آموزشی

کالج‌های فنی و حرفه‌ای به آماده‌سازی دانش‌آموزان برای پذیرش در آزمون ملی که به اخذ گواهینامه‌های زیر منجر می‌شود، اقدام می‌کنند:

- **گواهینامه صلاحیت فنی و حرفه‌ای:** گواهینامه صلاحیت

فنی و حرفه‌ای برای کسب مهارت عملی در شغلی خاص به دانش‌آموزان اعطاء می‌شود.

- **گواهینامه آموزش فنی و حرفه‌ای:** گواهینامه آموزش

فنی و حرفه‌ای برای تأیید صلاحیت فنی و حرفه‌ای کارگران و کارمندان شایسته کشور به آنان اعطاء می‌شود.

به بیان دیگر اخذ گواهی نامه آموزش فنی و حرفه‌ای نشان‌دهنده مهارت کارگران یا کارمندان حوزه‌های گوناگون است. دریافت این گواهی نامه در مقایسه با گواهی نامه مهارت فنی و حرفه‌ای نیازمند آموزش‌های فنی و درازمدت است.

- **گواهینامه دیپلم متوسطه فنی و حرفه‌ای:** گواهینامه فوق

پس از گذراندن کلاس‌های ۲ ساله مقدماتی و تکمیلی فنی و حرفه‌ای به دانشجویان اعطاء می‌شود. تفاوت این مدرک با دیپلم متوسطه فناوری در این است که گواهینامه اخیر فراهم‌کننده آموزش عملی برای مشاغل و حرفه‌ها بوده و درعین حال ادامه تحصیلات دانشگاهی را برای فارغ‌التحصیلان امکان‌پذیر می‌کند.

- **مدرک دوره‌های کارشناسی فنی و حرفه‌ای:** مدرک این

دوره پس از طی دو سال آموزش که آخرین دوره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است، به فارغ‌التحصیلان اعطاء می‌شود. برخلاف کارشناسی فنی، کارشناسی فنی و حرفه‌ای مستقیماً به اشتغال فارغ‌التحصیلان منتهی می‌شود (دفتر اطلاع‌رسانی و سنجش افکار، ۱۳۸۱).

برنامه‌های محلی ارتقاء آموزش فنی و حرفه‌ای جوانان را به رسمیت شناخته و شامل همه آموزش‌های آمادگی جوانان، از جمله آموزش ابتدایی و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای احراز شغل می‌شود. برنامه‌های آموزشی فوق پس از مشاوره با شورای ملی آکادمی آموزش و پرورش سازماندهی شده و با مشاوره با مسئولین آموزشی ذی‌ربط از سوی شوراهای محلی به تصویب می‌رسد. توافقات به صورت سالیانه میان مرکز و نواحی صورت گرفته و برنامه‌ها و تأمین اعتبار مجدداً با مسئولین آموزشی ذی‌ربط تأیید می‌شود (دفتر اطلاع‌رسانی و سنجش افکار، ۱۳۸۱).

دوره‌های کارآموزی

دوره‌های کارآموزی تغییر شکل یافته آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مقدماتی، ذیل قراردادهای کاری محسوب می‌شود. دوره‌های کارآموزی به عرضه ترکیبی از آموزش عملی با آموزش نظری مبادرت کرده و در پایان دوره، کارورزان گواهینامه تحصیلات فنی و حرفه‌ای، فنی و یا گواهینامه معتبر تخصصی دریافت می‌کنند. قراردادهای کارآموزی، قراردادهای خاصی است که همه جوانان رده‌های سنی ۱۶ تا ۲۵ سال ذیل این قرارداد ۳ ساله قرار می‌گیرند. این دوره‌های آموزشی به‌طور همزمان در محیط زندگی و در مراکز آموزشی کارآموزان برگزار می‌شود. کارفرمایان موظف به عرضه آموزش‌های عملی به کارورزان هستند و باید از حضور آنها در مراکز آموزش کارورزان که راهنمایی و اطلاعات نظری مربوط به آموزش را در اختیار کارورزان قرار می‌دهد، اطمینان حاصل کنند (Valerie and Dundas-Grant, ۱۹۸۷).

کالج‌های فنی و حرفه‌ای

کالج‌های عمومی و یا فنی و حرفه‌ای (Lycees) و مدارس ملی و محلی مسئولیت‌های قانونی جداگانه و استقلال مالی دارند. دولت فرانسه نیز به احداث مدارس با تصویب نامه‌های پیشنهادی اقدام می‌کند.

براساس قوانین اصلاحی مصوب ۳۰ اوت ۱۹۸۵، استقلال کالج‌های کشور (Lycees) در حوزه آموزش و مسائل

شوند. قراردادهای فوق به کسب مدرک علمی منتهی نمی‌شود و در نهایت سه دوره ۳ تا ۱۲ ماه کاری را دربر می‌گیرد. کارآموزان ۲۰ ساعت در هفته فعالیت و حقوقی معادل حقوق کارگران رسمی دریافت می‌کنند. طی این قراردادها، آموزش‌هایی نیز ممکن است به جوانان در اوقات فراغت عرضه شود. از اول جولای ۱۹۹۴م، مسئولیت برگزاری و نظارت بر دوره‌های آموزشی جوانان از دولت به مناطق و نواحی گوناگون کشور تفویض شده است (دفتر اطلاع‌رسانی و سنجش افکار، ۱۳۸۱).

قرارداد اشتغال به کار در مراکز فنی آموزش عالی (STS): دوره‌های آموزش تکمیلی فنی در کالج‌های عمومی و فنی در طول ۲ سال تشکیل می‌شود. گفتنی است که آموزش‌های مذکور با آموزش‌هایی که در مؤسسات دانشگاهی فنی عرضه می‌شود، تفاوت دارد. زیرا این آموزش‌ها تخصصی‌تر و پاسخگوی نیازهای ویژه‌ای است. دانشجویان پس از گذراندن آموزش‌های لازم، گواهینامه فنی عالی را دریافت می‌کنند. روند ورود به دوره آموزشی فوق بر مبنای سوابق تحصیلی دانشجویان است (دفتر اطلاع‌رسانی و سنجش افکار، ۱۳۸۱).

آموزش معلمان فنی و حرفه‌ای

وزارت آموزش ملی، آموزش عالی و تحقیقات، مسئولیت آموزش مربیان و آموزشگران است. معلمان و مربیان متقاضی تدریس در آموزش مهارتی و حرفه‌ای باید مدرک تحصیلی دوره کارشناسی برای تدریس و آموزش در کالج را داشته باشند. متقاضیان تدریس در دوره کارشناسی ارشد یک‌ساله شرکت می‌کنند و پس از آن امتحان پایان سال برگزار می‌شود. کسانی که در آزمون موفق می‌شوند به سال دوم برنامه کارشناسی ارشد می‌روند و به فارغ‌التحصیلان مدرک صلاحیت آموزش و مهارت آموزی اعطا می‌شود. این مدارک تحصیلی به فارغ‌التحصیلان اجازه می‌دهد تا آموزش مهارتی و حرفه‌ای را در همه سطوح تحصیلی در فرانسه آموزش دهند (UNESCO, ۲۰۱۵-A).

قراردادهای آموزشی

از جمله مهم‌ترین قراردادهای آموزشی که برای آموزش و ایجاد فرصت‌های شغلی به دانش‌آموزان مقاطع گوناگون آموزشی عرضه می‌شود، قرارداد برنامه‌های آموزش جایگزین، ویژه ۱۶ تا ۲۵ سال است که موارد زیر را دربر دارد.

قراردادهای راهنمایی، قراردادهای مهارتی و قراردادهای تطبیقی: قراردادهای راهنمایی به افراد با سن بیش از ۲۱ سال که گواهینامه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ندارند و به افرادی که آموزش متوسطه عمومی را به پایان نرسانده‌اند، پیشنهاد می‌شود. قراردادهای فوق باید، به ورود افراد به بازار کار با آموزش فنی و حرفه‌ای و کسب تجربیات فنی در محیط‌های کاری منتهی شود. این قرارداد سه تا شش ماهه است، قابلیت تمدید ندارد و شامل اقدامات آموزشی مانند آموزش ضمن خدمت در محل کار نیز می‌شود. مهارت‌های کارورزان براساس توافق آنان ارزشیابی می‌شود و به کارآموزان به‌شیوه‌های گوناگون حقوق پرداخت می‌شود.

قرارداد آموزش انفرادی جوانان: امتیاز آموزش انفرادی جوانان در سال ۱۹۹۱ م تصویب شد. این امتیاز به جوانانی که مهارت تخصصی ندارند، طی دوره‌های آموزش انفرادی برای کسب گواهی‌نامه، اعطا می‌شود. امتیاز آموزش فوق به پی‌گیری سه هدف مهم از جمله اعطای مهارت‌های آموزشی به جوانان، تشویق نهادهای آموزشی به عرضه آموزش‌های انفرادی و تأسیس سازمان نظارت آموزشی می‌پردازد. امتیاز آموزش انفرادی نظام ترکیبی است که سایر ساختارها و روش‌های آموزشی را به کار می‌برد (دفتر اطلاع‌رسانی و سنجش افکار، ۱۳۸۱).

قراردادهای استخدامی گروهی: قراردادهای استخدامی گروهی در سال ۱۹۹۰م، برای جوانان ۱۸ تا ۲۵ سال که با وجود برخوردارگی از مدرک علمی معادل کارشناسی فنی و حرفه‌ای یا گواهینامه فنی در یافتن شغل مشکل دارند، در نظر گرفته شده است. این قراردادها به کارآموزان اجازه می‌دهد که ذیل قرارداد کار به‌صورت پاره‌وقت، یا نیمه‌وقت مشغول به‌کار

مدیریت آموزش‌های علمی-کاربردی و تقسیم مسئولیت‌ها

ثبت‌نام کنندگان در آموزش‌های حرفه‌ای و کاربردی در فرانسه در ده سال اخیر، در مقایسه با سایر کشورهایی اروپایی رشدی معادل ۱۱/۷ درصد داشته است. این افزایش مدیون سیاست‌ها و برنامه‌های دولت فرانسه در گسترش برنامه‌های یادگیری کارمحور است (Daniela Ulicna, & et al. ۲۰۱۶).

دولت فرانسه در چارچوب کلی که مجلس مطابق با قانون اساسی کشور تعیین می‌نماید، مسئولیت تصویب و اجرای سیاست‌های آموزشی و پرورشی کشور را برعهده داشته و اصول کلی آموزشی کشور را مشخص می‌کند. اجرای سیاست‌های نظام آموزشی مقطع آموزش ابتدایی و متوسطه برعهده وزیر آموزش و پرورش ملی و اجرای سیاست‌های نظام آموزشی مقطع آموزش عالی برعهده وزیر آموزش عالی و تحقیقات است. افزون بر وزرای فوق، وزیر کشاورزی و شیلات نیز مسئولیت آموزش علوم کشاورزی را برعهده دارد و وزارت کار، استخدام و آموزش فنی و حرفه‌ای، نقش مهمی در زمینه عرضه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ایفا می‌کند. وزارت جوانان و تربیت بدنی و همچنین وزارت فرهنگ و زبان فرانسه نیز به همکاری با سازمان فعالیت‌های آموزشی جوانان مبادرت می‌کنند. از نظر سنتی، نظام آموزش و پرورش فرانسه، به تمرکزگرایی روی آورده است. از سال ۱۹۸۲م پس از تفویض اختیارات و تصمیم‌گیری‌های آموزشی به مقامات محلی، کشور فرانسه فرایند تمرکززدایی را در پیش گرفت. بدین معنی به تقسیم قدرت در میان مقامات محلی و سیستم مرکزی پرداخت. در همان زمان، سیستم مرکزی عهده‌دار مسئولیت تضمین کارایی و عملکرد مناسب خدمات عمومی نظام آموزشی کشور شد. براساس قوانین تمرکززدایی مصوب سال‌های ۱۹۸۲ و ۱۹۸۳ م، نقش مقامات محلی، دپارتمان‌ها و اتحادیه‌های آموزشی به‌طور چشمگیری افزایش یافته است. مدارس ابتدایی ازسوی بخش‌ها (اتحادیه‌ها) سازماندهی و نظارت می‌شوند. کالج‌ها نیز ازسوی دپارتمان‌ها اداره و نظارت می‌شوند. وزارت کار

و مناطق آموزش و پرورش بر آموزش‌های تخصصی خارج از سیستم آموزشی نظارت داشته و مشاورین مقامات محلی به سازماندهی برنامه‌های کارآموزی می‌پردازند. دانشگاه‌ها نیز، مؤسسات آموزش عمومی هستند که استقلال علمی، مالی و اداری دارند. گفتنی است که مؤسسات آموزش عالی خصوصی و عمومی دیگری نیز فعالیت دارند که با وزارتخانه‌های گوناگون اداره می‌شوند (دفتر اطلاع رسانی و سنجش افکار، ۱۳۸۱).

چالش‌ها، برنامه‌ها و اصلاحات پیش‌رو در نظام آموزش حرفه‌ای فرانسه

آموزش حرفه‌ای و حق تحصیل در قانون اساسی در فرانسه گنجانده شده است. اما در سال ۲۰۰۰ میلادی، اصلاحاتی اساسی در آموزش حرفه‌ای صورت گرفت و در ادامه تدوین گواهینامه در سال ۲۰۰۲ م و انتقال همه مسئولیت‌های آموزش حرفه‌ای به مناطق، در سال ۲۰۰۴ میلادی انجام شد. اصلاحات دیگری نیز در سال ۲۰۰۹ م اجرا شدند. در عین حال نظام آموزش حرفه‌ای فرانسه با دو چالش اساسی روبرو بود: ارتقاء دسترسی به مدارج تحصیلی و مقابله با تغییرات جمعیتی و در همان زمان، تمرکز بیشتر روی کیفیت آموزش.

از دیگر چالش‌هایی که نظام آموزشی کشور فرانسه با آن مواجه است، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. ترک تحصیل سالیانه هزاران جوان فرانسوی بدون دستیابی به مهارت شغلی و آموزش‌های لازم؛
۲. عدم جای‌دهی شغلی به آن دسته از جوانان فرانسوی که سطح تحصیلات و کارآموزی پایین‌تری از دیپلم متوسطه (سیکل اول آموزش متوسطه) دارند؛
۳. تأکید بر نخبه‌گرایی و تمرکز بر آموزش به جای ایجاد فرصت‌های آموزشی برابر؛
۴. رقابت‌پذیری سیستم‌های تولید و انتقال دانش و مهارت‌ها ازیک‌سو و نابرابری پی‌آمدهای یادگیری ازسوی دیگر برخلاف پایداری و پویایی آموزشی (CEDEFOP, ۲۰۰۸)؛

بازار کار؛

۶. بهبود عملکرد دانش‌آموزان آموزش مهارتی و حرفه‌ای؛
۷. محدود کردن میزان ترک تحصیل فراگیران در همه مقاطع تحصیلی (B-۲۰۱۵، UNESCO)؛
۸. همچنین اصلاحاتی در نظام مهارت‌آموزی و آموزش حرفه‌ای، برای تقویت تناسب آن با بازار کار و اصلاحاتی در نظام مهارت‌آموزی و آموزش حرفه‌ای و کارآموزی در سال ۲۰۱۸ انجام شد (European Commission, ۲۰۱۸).

نقش دولت و تأمین مالی در آموزش و مهارت‌آموزی فنی و حرفه‌ای

مسئولیت آموزش و مهارت‌آموزی رسمی فنی و حرفه‌ای با وزارت آموزش ملی، آموزش عالی و پژوهش است. وزارتخانه‌های دیگری که مسئولیت آموزش و مهارت‌آموزی غیررسمی فنی و حرفه‌ای را برعهده دارند، از جمله وزارت کشاورزی، وزارت کار و اشتغال و وزارت رفاه اجتماعی و بهداشت هستند. کمیته هماهنگی منطقه‌ای نیز برای اشتغال و آموزش حرفه‌ای شرایط گفت‌وگو میان کنش‌گران منطقه‌ای، در راستای همکاری بهتر برای اجرای سیاست‌های این آموزش‌ها تسهیل می‌کند (A-۲۰۱۵، UNESCO).

امور مالی و بوجه

برنامه‌های رسمی آموزش مهارتی و حرفه‌ای از سوی دولت و همچنین واحدهای اداری منطقه‌ای تأمین مالی می‌شوند. دولت مسئولیت پرداخت حقوق معلمان و سایر کارمندان آموزشی و اداری را بر عهده دارد و مقامات منطقه‌ای مسئول سرمایه‌گذاری و فعالیت‌های اجرایی هستند. آموزش غیررسمی آموزش مهارتی و حرفه‌ای با برنامه‌های بودجه‌ای ایالتی و بخش خصوصی تأمین می‌شود. این کمک‌های مالی بخشی از چارچوب برنامه‌ای به نام *تعهد برای گسترش اشتغال و مهارت* است که با بودجه دولتی و منطقه‌ای تأمین می‌شود (UNESCO, ۲۰۱۵). در سال ۲۰۰۹، فرانسه ۳،۳ میلیارد یورو برای آموزش حرفه‌ای مداوم هزینه کرد. این

۵. افزایش تعداد جوانان و بزرگسالان دارای مدارک تحصیلی و صلاحیت‌های حرفه‌ای (European Commission, ۲۰۱۸).

نظام آموزش مهارتی و حرفه‌ای در فرانسه هنوز هم از نظر اثربخشی (دسترسی متقاضیان به آموزش‌ها و خروجی‌های نظام در عرضه نیروی انسانی مورد نیاز بازار کار) و کارایی (تأمین مالی و حکمرانی) با چالش‌هایی روبرو است. دولت اصلاحاتی را در سال‌های اخیر اجرا کرده است. در سال ۲۰۱۷ م اصلاحاتی با هدف توانمندسازی همه افراد جامعه برای ارتقاء یا بازآموزی مهارتی برای ساختن مشاغل حرفه‌ای خود و حفاظت از آن در برابر تغییرات بازار کار شغلی و مخاطرات بیکاری انجام شد (European Commission, ۲۰۱۸).

دولت فرانسه خود را متعهد به بهبود نظام آموزش مهارتی و حرفه‌ای می‌داند و در حال حاضر در حال اصلاح جنبه‌های از نظام آموزش مهارتی و حرفه‌ای رسمی، غیررسمی و بدون رسمیت است. برای مثال در سال ۲۰۱۴ م قانونی برای «بازسازی مدرسه» را تصویب کرد. هدف از این قانون پشتیبانی از دانشجویان با راهنمایی شغلی و جهت‌گیری به سمت برنامه‌های آموزش مهارتی و حرفه‌ای است. از دیگر موارد اصلاحی موارد زیر است:

۱. تنظیم برنامه‌های آموزش مهارتی و حرفه‌ای متناسب با نیازهای بازار کار؛
۲. تمرکززدایی نظام آموزش مهارتی و حرفه‌ای؛
۳. ارتقاء برنامه‌های آموزش مهارتی و حرفه‌ای برای دانش‌آموزان بدون صلاحیت و مدارک حرفه‌ای و تخصصی؛
۴. اگرچه آموزش در فرانسه متمرکز است، اما اصلاحات اخیر به دولت‌های منطقه‌ای این اجازه را داده است که برنامه‌های آموزش مهارتی و حرفه‌ای را با توجه به نیازهای بازار کار محلی طراحی و اجرا کنند. برای مثال هر منطقه می‌تواند، برنامه منطقه‌ای برای توسعه آموزش‌های حرفه‌ای خود داشته باشد؛
۵. تقویت همکاری میان نظام آموزش مهارتی و حرفه‌ای و

Ministère éducation nationale. (۲۰۱۰). *National education and vocational education in France*. Retrieved from: https://cache.media.eduscol.education.fr/file/dossiers/۶۱/۸/formation_professionnelle_VA_۱۵۱۶۱۸.pdf

NUFFIC (۲۰۱۱). *Education system, France described and compared with the Dutch system*. Education system France, (۲nd edition, Version ۳), Retrieved from: <https://www.nuffic.nl/sites/default/files/۲۰۲۰-۰۸/education-system-france.pdf>

Régis R. (۲۰۱۲) *France VET in Europe – Country Report ۲۰۱۲*. European Centre for the Development of Vocational Training, Retrieved from: http://www.cedefop.europa.eu/EN/Information_services/vet-in-europe-country-reports.aspx.

Ukachi, P.A., and Ejiko, S.O. (۲۰۱۸). Importance of vocational technical education in present day Nigeria economy. *Journal of Global Science*, ۶(۸), ۵۲۹-۵۳۴.

UNESCO. (۲۰۱۵, A). *World TVET Database: France*. UNESCO-UNEVOC, Retrieved from: <http://www.unevoc.unesco.org/>.

UNESCO. (۲۰۱۵, B). *Revision of the ۲۰۱۱ Revised recommendation concerning TVE*. Retrieved from: <http://www.unevoc.unesco.org/>.

Valerie, H. Dundas-Grant (۱۹۸۷). Technical education as organized nationally in France, *The Vocational Aspect of Education*, ۳۹(۱۰۳), ۵۱-۶۳.

شهرام مقدس فریمانی (عضو هیئت علمی مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی)
مریم محمودی (عضو هیئت علمی مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی)
مهديه السادات میرترابی (دانشگاه تهران)

معادل‌ها

Technical and Vocational Education and Training (TVET)	آموزش فنی و تربیت حرفه‌ای
Continuous Vocational Training	آموزش‌های حرفه‌ای مداوم
Courses	دوره‌های آموزشی
Tertiary Level	سطح عالی
Degree of Profound Studies / Degree of in-Depth Studies	سطح عالی مطالعات
Semestre	نیم‌سال تحصیلی
Workbased learning	یادگیری کارمحور

بودجه عمدتاً از طرف دولت (۳۵٪) تأمین می‌شود، از شرکت‌ها (۴۱٪) و مناطق (۱۴٪) و ۱۰٪ باقی‌مانده از مؤسسات عمومی و مردم بوده است (Régis Roussel, ۲۰۱۲).

کتاب‌شناسی

ببینی، ت. و سعیدی رضوانی، م. (۱۳۸۳). آموزش علمی-کاربردی در آموزش عالی، در نادرقلی قورچیان، حمید رضا آراسته و پریوش جعفری (ویراستاران) *دایره‌المعارف آموزش عالی*، (ویرایش ۱، جلد ۲) انتشارات بنیاد دانشنامه بزرگ فارسی.

دفتر اطلاع‌رسانی و سنجش افکار (۱۳۸۱). *نظام آموزشی کشورهای جهان: نظام آموزشی فرانسه*. دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی، قابلیت دسترسی در: <http://old.roskd.ir/MainPage/Others/moallem/France-history.pdf>

عصاره، ا. (۱۳۹۴). *نظام آموزش و پرورش و برنامه درسی در فرانسه*. دانشنامه بزرگ برنامه درسی، (محرور ۱۹، نظامها/ نظام آموزشی و http://www.daneshnamehicsa.ir/userfiles/file/article/۱۹/dr_۲۰%_assareh_۲۰۳۰%_۵_۹۴.pdf

مقنی‌زاده، م. ح. (۱۳۸۱). *آموزش‌های علمی-کاربردی: هدف‌ها و نتایج*. ارائه‌شده در سمینار نتایج طرح نیازسنجی انسانی متخصص (۲۱ و ۲۲ خرداد ۱۳۸۱). تهران. قابلیت دسترسی در: https://irphe.ac.ir/files/site/pages/Tarhhayeh_Jameh_Maghale_moghani_zadeh-m.pdf

CEDEFOP (۲۰۰۸). *Vocational education and training in France: short description*. Luxembourg: Publications Office. Retrieved from: <http://data.europa.eu/doi/۱۰.۲۸۰۱/۸۴۱۶۱۴>

Ulicna, D., Messerer, K., & Auzinger, M. (۲۰۱۶). *Study on higher Vocational Education and Training in the EU*, Final Report, European Commission, Brussels.

European Commission, (۲۰۱۸). *Education and Training MONITOR ۲۰۱۸: France*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European commission (Education, Audiovisual and culture executive agency). (۲۰۱۰). *Organization of the education system in France ۲۰۰۹/۲۰۱۰*. Retrieved from: <https://webgate.ec.europa.eu>.

Eurybase. (۲۰۰۹). *The Information Database on Education Systems in Europe: Organization of the Education System in France, ۲۰۰۸/۲۰۰۹*. Brussels: Eurydice. Retrieved from: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/FR_EN.pdf.